EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 13.2.2002
KOM(2002) 79 lopullinen

Komission toinen kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle

yhteisön maataloustilastojen parantamisesta annetun neuvoston päätöksen 96/411/EY täytäntöönpanon edistymisestä

Komission toinen kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle

yhteisön maataloustilastojen parantamisesta annetun neuvoston päätöksen 96/411/EY täytäntöönpanon edistymisestä

1. YLEISKATSAUS

1. Tämä kertomus liittyy yhteisön maataloustilastojen parantamisesta tehdyn neuvoston päätöksen 96/411/EY[1] täytäntöönpanoon, sellaisena kuin se on muutettuna 28. syyskuuta 2000 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksellä 2298/2000/EY[2]. Päätös tunnetaan yleisemmin nimellä TAPAS-päätös[3].

2. Kohdat 2 ja 3 liittyvät niihin yleisiin puitteisiin, joissa TAPAS-toimet pannaan täytäntöön ja jotka johtuvat erityisesti maatalouspolitiikassa tapahtuneista muutoksista.

3. Tämän kertomuksen 4 kohdassa esitetään yhteenveto ajanjaksona 1996-2002 täytäntöönpannuista toimista. Toimet on luokiteltu seuraaviin kolmeen ryhmään:

a) Keventäminen

b) Parannukset

c) Uudet sovellutukset

4. Kohdassa 5 esitellään jokaisen toimen edistyminen yksityiskohtaisesti. Liitteissä 1-3 olevat taulukot antavat tekstin sisältöä täydentävän yleiskatsauksen aiheeseen.

5. Kohdassa 6 (Päätelmät) esitellään yleisluontoisia huomioita. Niissä päädytään myönteiseen arvioon aloitetuista töistä ja esitetään yhteisön tilastojärjestelmän mukauttamisen jatkamista puoltavia seikkoja. Niiden perusteella ehdotetaan TAPAS-toimien jatkamista vuosina 2003-2007.

2. JOHDANTO

Tämä kertomus on laadittu yhteisön maataloustilastojen parantamisesta 25. kesäkuuta 1996 annetun neuvoston päätöksen (96/411/EY) 11 artiklan mukaisesti, jossa säädetään, että kuultuaan pysyvää maataloustilastokomiteaa komissio esittää kertomuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle ennen 1 päivää marraskuuta 2002. Kertomuksessa on tarkoitus selvittää, missä vaiheessa päätöksen täytäntöönpano on ja esittää "tarvittaessa ehdotuksia sen pidentämisestä". Kertomuksessa on otettu huomioon päätöstä 2298/2000/EY hyväksyttäessä saatu kokemus ja kertomus on edellä tarkoitetun säännöksen mukainen. Kertomuksessa luodaan yleiskatsaus neuvoston päätöksen mukaisesti toteutetuissa toimissa edistymiseen ja annetaan ensimmäinen arvio saavutetuista tuloksista sekä joitakin suuntaviivoja jatkotoimille.

---

1 EYVL N:o L 162, 1.7.1996, s.14.
2 EYVL N:o L 263, 18.10.2000, s. 1.
3 Lyhenne tulee englannin kielestä "Technical Action Plan for Agricultural Statistics".

Päätöksen hyväksymismenettely ja asian vaatima perusteellinen käsittely eri toimielimissä ja muissa elimissä edellyttävät, että komissio esittää ehdotuksensa hyvissä ajoin.

Kertomuksessa esitellään ensin yleiset, erityisesti yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevat päälinjat ja sen jälkeen siinä arvioidaan saatuja tuloksia ja annetaan joitakin suuntaviivoja jatkotoimista. Kertomuksessa käsitellään kaikkia alusta asti toteutettuja teknisiä toimintasuunnitelmia, myös siis niitä, joita on käsitelty jo edellisessä kertomuksessa. Tämä johtuu siitä, että vuosisuunnitelmat liittyvät usein toisiinsa monivuotisella jaksolla ja ne on sen vuoksi järkevämpää analysoida yhdessä. Lisäksi yksittäisestä toimesta saadut hyödyt ja sen mahdolliset heikkoudet voidaan mitata paremmin ja todenmukaisemmin, kun arvioinnissa otetaan huomioon tehty työ kokonaisuudessaan.

Päätös 96/411/EY, jonka ensimmäisen version neuvosto hyväksyi 25. kesäkuuta 1996, saatiin aikaan Euroopan unionin toimielinten, kansallisten päättäjien ja maataloustilastoasiantuntijoiden perusteellisen analysointityön tuloksena. Päätöksen tavoitteena on saada yhteisön maataloustilastot vastaamaan paremmin yhteisen maatalouspolitiikan uudistamisesta johtuvaa tiedontarvetta. Tätä varten jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet kansallisen maataloustilastojärjestelmänsä mukauttamiseksi ja otettava huomioon päätöksen liitteissä 1 ja 2 luetellut alat sekä liitteessä 3 esitetyt tavoitteet, ominaisuudet ja perusteet. Toimet, jotka jäsenvaltioiden on vuosittain toteutettava näiden tavoitteiden saavuttamiseksi, määritellään teknisissä toimintasuunnitelmissa. Komissio tekee nämä vuosittaiset suunnitelmat pysyvän maataloustilastokomitean lausunnon saatuaan. Toimintasuunnitelmien toimiin osallistuminen on vapaaehtoista.

Yhteisö osallistuu kustannuksiin, joita jäsenvaltioille aiheutuu kansallisten maataloustilastojärjestelmien mukauttamisesta tai uusiin tai kasvaviin tarpeisiin liittyvien valmistelutöiden loppuunsaattamisesta osana teknistä toimintasuunnitelmaa. Tämä tuki on ajallisesti rajattua. Sen tarkoituksena on helpottaa teknisessä toimintasuunnitelmassa esitettyä tilastotiedontarvetta vastaavien tiedonkeruujärjestelmien ja -menetelmien kokeilua tai käyttöönottoa. Kun toimintasuunnitelma on toteutettu, jäsenvaltioiden olisi periaatteessa kyettävä toimittamaan säännöllisesti komissiolle tietoja käyttöönotettujen menetelmien ja järjestelmien mukaisesti.

3. YHTEINEN MAATALOUSPOLITIIKKA (YMP) JA TILASTOT

Maataloustilastojen uudelleenjärjestelyn yhteydessä 1990-luvun puolivälissä todettiin kaksi keskeistä asiaa, joita oli parannettava. Ensimmäinen koski tietojen saattamista nopeammin käyttäjille, mikä tarkoitti lyhyempiä tietojen "toimitusaikoja" Eurostatille ja sitä, että kaikki jäsenvaltiot noudattavat annettuja määräaikoja. Se tarkoitti myös lyhyempää tietojen käsittelyaikaa Eurostatissa ja kaikki tuli toteuttaa siten, että taattiin myös, että tiedot olivat ainakin luotettavuudeltaan ja yhdenmukaisuudeltaan samaa tasoa. Ensimmäisissä vuosittaisissa TAPAS-toimintasuunnitelmissa keskityttiin ennen kaikkea näihin seikkoihin. Niillä onnistuttiin parantamaan aikaisempaa tilannetta monessa suhteessa. Sen lisäksi, että tietojen käyttöönsaattamisaikaa lyhennettiin huomattavasti järjestettiin myös tiettyjen sellaisten tietojen keruu ja levitys, joita ei oltu käsitelty vähään aikaan.

Toinen kysymys, jonka tuohon aikaan katsottiin tarvitsevan uudelleenjärjestelyä, koski kerättäviä, käsiteltäviä ja levitettäviä tietoja koskevien aiheiden kattavuutta. Valitut aiheet liittyivät toisaalta ympäristökysymyksiin (maatalouden ympäristöindikaattorit ja kestävän kehityksen indikaattorit, joita tarvittiin ympäristöulottuvuuden sisällyttämiseksi muiden

yhteisön politiikkojen tapaan myös yhteiseen maatalouspolitiikkaan) ja toisaalta "maaseutualueita" koskevien tietojen jakautumiseen. Vaikka viimeksi mainittua tarvetta koskevat aihealueet ovat paljon laajempia kuin maatalous, tässä kertomuksessa käsitellään ainoastaan maaseudun kehittämiseen liittyviä maatalouden tilastotietoja eli niin sanottua YMP:n toista pilaria. Vuosittaisten toimintasuunnitelmien avulla EU:n ja jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä on voitu vahvistaa ja tehdä kiireellisimmät mukautukset onnistuneesti yhteisön maataloustilastoihin. Viimeksi mainituissa asioissa on kuitenkin vielä paljon tehtävää. Rakennetilastoja, maatalouden tilinpitoa sekä erityisiä tiedonkeruita on edelleen kehitettävä hyvin paljon, jotta ympäristöulottuvuus voidaan ottaa maataloustilastoissa huomioon. On laadittava erilaisia yhteenvetoja, jotta maatalouden ympäristöindikaattoreita, kestävän kehityksen indikaattoreita ja maaseutua koskevaa yleistä tietoa, jolla voidaan vastata käyttäjien tarpeisiin, voitaisiin tarjota. Näiden yhteenvetojen vuoksi TAPASia on pidettävä yllä vielä joitakin vuosia. Ensisijaisia parannuksia ei voida tehdä ilman vastaavaa työkalua. Yhtenä tuoreimpien suunnitelmien tärkeimmistä tavoitteista on parantaa mieluummin tiettyjen ensisijaisten tietojen laatua kuin laajentaa yhteisön maataloustilastojen soveltamisalaa. Tällä alalla tarvitaan tällä hetkellä ponnisteluja.

Sellaiset *tavoitteet* kuin maataloustilastojen soveltamisalan laajentaminen olosuhteissa, joissa resurssit ovat sekä rajalliset että vähentymään päin, edellyttävät laajoja uudelleenjärjestelyjä jäsenvaltioiden tilastojärjestelmissä. Rajalliset resurssit on varsinkin henkilöresurssien osalta otettava tämäntyyppistä päätöstä tehtäessä huomioon, huolimatta siitä, että tehokkuus kasvaa tasaisesti. Niiden vuoksi on asetettava uusia prioriteetteja ja tarvittaessa hylättävä ja/tai muutettava enemmän tai vähemmän perusteellisesti tiettyjen tilastojen keruu- ja/tai käsittelymenetelmiä (joilla voi olla vaikutusta toimitettavien tietojen "kattavuuteen"). Esimerkkinä voidaan mainita sellaiset ratkaisut, joissa otanta laaditaan siten, että tietojenkeruut voidaan toteuttaa halvemmalla ilman, että se vaikuttaa luotettavuuteen tai joissa tehdään radikaaleja muutoksia tiettyjen tietojen keruumenetelmiin esimerkiksi siten, että otannat korvataan asiantuntijapaneeleilla, harvennetaan tietojen keruita jne. Toisena ratkaisumallina on yksinkertaistaa edelleen Eurostatille tällä hetkellä toimitettavia tietoja siten, että rajoitetaan esimerkiksi muuttujien määrää tietyissä tietojenkeruissa. TAPASin puitteissa on jo kehitetty viimeksi mainittua ratkaisumallia, sillä "yhteisön säännöstöön" kuuluvia tilastotoimia on neuvoston päätöksen hyväksymismenettelyssä yksinkertaistettu huomattavasti. Tämä on tehty sen vuoksi, että tarvittavia resursseja vapautuisi tähän mennessä hyväksyttyjen toimintasuunnitelmien täytäntöönpanoon. Nämä pyrkimykset eivät estä komissiota esittämästä, jos se osoittautuu perustelluksi, samantyyppisiä ehdotuksia tilastojärjestelmiin tehtävien mukautusten helpottamiseksi siten, että jäsenvaltioiden taakka vähenee.

4. TAPAS-TOIMEN TEKNISET TOIMINTASUUNNITELMAT

Päätös 96/411/EY on täytäntöönpantu vuosittaisilla "toimintasuunnitelmilla", jotka komissio on laatinut jäsenvaltioiden kanssa yhteistyössä. Virallisessa lehdessä on vuodesta 1996 alkaen julkaistu viisi päätöstä sekä vastaava määrä vuosisuunnitelmia. Liitteessä 1 esitetään niiden sisältämät pääasiat.

Peruspäätöksen sisältämää kansallisten tilastolaitosten työmäärän keventämistä koskevaa kohtaa on muutettu useilla kyseistä asiaa koskevien säädösten muuttamista koskevilla päätöksillä siten, että kyseisten tilastotoimien uudelleenjärjestely on helpompaa. Liitteessä 2 luetellaan sitä varten hyväksytyt säädökset.

Jäljempänä esitetään tiivistelmä TAPASin yhteydessä tehdyistä maataloustilastojärjestelmän tärkeimmistä mukautuksista.

4.1. Keventäminen

Kevennys koskee seuraavia aloja (katso myös liite 2):

– Maatalouden rakennetutkimukset: ominaisuuksia koskevan luettelon yksinkertaistaminen ja uudelleenjärjestäminen

– Viininviljelyaloja koskevien tilastotietojen keruut: joustavampi lähestymistapa erityisesti perustietojen keruun ajankohdan ja viinitilarekisterin tietojen osalta

– Hedelmäpuulajeja koskevien tilastotietojen keruut: vapaaehtoisuuden soveltaminen tiettyjen tietojen toimittamiseen sekä joustavuuden parantaminen useiden metodologisten seikkojen osalta

– Eläimiä koskevien tilastotietojen keruut: agriflex-käsitteen soveltaminen, toisin sanoen keruutiheyden ja -aikataulun mukauttaminen eläinten lukumäärään kussakin jäsenvaltiossa

– Sikatuotantoa koskevien tilastotietojen keruut: poikkeusten myöntäminen tietyille jäsenvaltioille tilastotietojen keruiden määrän osalta ja keruiden ajankohdan joustavoittaminen

– Maitotuotteita koskevat tilastot: viikkokohtaisista tilastoista luopuminen, juustotilastoista luopuminen, joidenkin vuosikohtaisten tilastojen vähentäminen ja maitotuotteiden tuotantorakenteita koskevien tilastojen yksinkertaistaminen.

4.2. Parannukset

Nämä toimet koskevat seuraavia asioita:

– Hedelmien ja vihannesten tuotantotilastot: tiettyjen hedelmien ja vihannesten tuotantotietojen keruumenetelmien parantaminen ja nopea toimittaminen

– Maataloustuotteiden tarjontataseet ja rehutaseet.

4.3. Uudet sovellutukset

Komissio osallistui jäsenvaltioiden seuraavilla aloilla käynnistämän kehitystyön rahoitukseen:

– Varhaiset kylvöennusteet

– Maitotuotteiden proteiinipitoisuudet

– Lihantuotantoennusteet

– Kasvinsuojeluaineiden käyttö

– Maatalouden ympäristöindikaattorit

– Maatalouden tilinpidon ympäristönäkökohdat.

Seuraavaksi eri toimien nykytila esitellään lyhyesti. Yhteenvetotaulukot ovat liitteessä 3.

5. VUOSITTAISIA TOIMINTASUUNNITELMIA KOSKEVA TASE

Komission tähän mennessä päättämissä neljässä vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa (TAPAS 1996-97, TAPAS 1998, TAPAS 1999 ja TAPAS 2001) yhteisön talousarviosta on osoitettu yli 3,8 miljoonaa euroa yhteisön maataloustilastojen parantamiseen. Tuoreimmassa TAPAS 2002 toimintasuunnitelmassa siihen osoitetaan vielä miljoona euroa. Määrät ovat kuitenkin vain osa todellisista kustannuksista. Rahoitusvarojen kokonaismäärä on ollut paljon suurempi, sillä useimpien toimien kokonaiskustannukset ovat useimmissa tapauksissa olleet suuremmat kuin yhteisön rahoitusosuus. Jäsenvaltioiden myöntämä rahoitus, jonka tarkoituksena on ollut kattaa toimien kokonaiskustannusten ja yhteisön talousarviosta myönnettyjen varojen välinen erotus, on useimmissa tapauksissa ollut yhteisön rahoitusosuutta suurempi. Yhteisön rahoitusosuus on osoittautunut tärkeäksi "katalysaattoriksi", joksi se on tarkoitettukin, pantaessa maataloustilastojen mukauttamiseen tarkoitettuja toimia täytäntöön. Talousarvion toteuttamisessa kolmen ensimmäisen toimintasuunnitelman aikana todettujen vaikeuksien vuoksi komissio ehdotti vuonna 1999 toteuttamisajan jatkamisen lisäksi muutoksia TAPAS-toimien hallintomenettelyyn. Kyse oli jäsenvaltioiden käyttöön annettavien määrärahojen ennalta sopimisen korvaamisesta interaktiivisella yhteistyömenettelyllä, jonka lopussa komissio ja jäsenvaltiot sopivat kiinteistä sitoumuksista. Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät muutoksen ja sen ansiosta käynnissä oleviin vuosisuunnitelmiin (TAPAS 2001 ja 2002) on voitu suunnitella entistä sitovampia tuloksia sekä suurempia talousarvion toteutumisasteita. Tähän mennessä TAPAS 2001:n toteutumisen, joka on ensimmäinen toimintasuunnitelma, jossa tätä muutosta sovelletaan, sekä TAPAS 2002:sta tässä vaiheessa mahdollisten ennusteiden perusteella voidaan päätellä, että nämä tavoitteet on täysin saavutettu.

Kahden vuosisuunnitelmasarjan, joista ensimmäinen perustuu vuonna 1996 tehtyyn neuvoston päätökseen (TAPAS 1996-97, 1998 ja 1999) ja toinen, johon Euroopan parlamentti ja neuvosto tekivät merkittäviä muutoksia vuonna 2000 (vuoden 2001 ja 2002 toimintasuunnitelmat), täytäntöönpano ei ole kuitenkaan sujunut vaikeuksitta. Uusien toimien käynnistämiseen liittyvien tavanomaisten vaikeuksien lisäksi ongelmana on ollut hyvin lyhyt täytöntöönpanoaika ja vuosisuunnitelmiin liittyvien päätösten hidas julkaiseminen. Tästä johtui erityisesti tarve ryhmitellä vuosien 1996 ja 1997 suunnitelmat ja siirtää vuoden 2000 suunnitelmaa. Vaikeuksista huolimatta ja kuten myöhemmin yksityiskohtien perusteella on voitu todeta, edistystä on kuitenkin tapahtunut seuraavissa asioissa: [1)] jäsenvaltioiden Eurostatille toimittamien tulosten yhdenmukaisuudessa ja yhteneväisyydessä, [2)] tietojen käyttöönsaamiseen menevässä ajassa, [3)] toimitettujen tietojen homogenisuudessa, [4)] tilastollisessa kattavuudessa, [5)] lyhentyneissä toimitusajoissa ja ennen kaikkea [6)] tietojen mukauttamisessa käyttäjien, erityisesti yhteisön toimielinten, tarpeisiin.

5.1. Varhaiset kylvöennusteet

Yleisesti tunnustetaan tarve saada jo hyvin varhaisessa vaiheessa talvi- ja kevätkylvöjä koskevia yhteisön tason ennusteita päälajien ja erityisesti vilja- ja öljykasvien osalta.Maatalousmarkkinoiden hyvä hallinta ja luotettavien talousarvioennusteiden laatiminen edellyttävät luotettavaa ja ennen muuta varhaista tietoa. Ennen TAPAS-päätöksen soveltamista koko Euroopan unionin kattavia tietoja oli kuitenkin saatavilla aina vasta liian myöhäisessä vaiheessa.

Tämän korjaamiseksi vuoden 1996/1997 toimintasuunnitelman 1 vaiheen yhteydessä käynnistettiin TAPAS-toimi. Hyvin monet jäsenvaltiot osallistuivat tähän toimeen, ja 14 jäsenvaltiota toteutti jonkin toimintasuunnitelmaan sisältyneen toimen. Luxemburg, joka

ainoana jäsenvaltiona ei niin tehnyt, antoi kuitenkin määräajan puitteissa tiedot varhaisista kylvöennusteista. Tämän ensimmäisen toimintasuunnitelman aikana käyttöön otettujen välineitten lujittamiseksi päätettiin jatkaa yhteisön tukea vuoden 1998 toimintasuunnitelman puitteissa.

Liitteenä olevassa taulukossa on yhteenveto tässä yhteydessä toteutetuista toimista. Taulukosta voidaan nähdä, että suurin osa jäsenvaltioista on tehnyt perinteisiä tilastollisia kyselytutkimuksia, joihin on osallistunut pieni otos maanviljelijöitä. Yhdessä jäsenvaltiossa on tiedot kerätty alueellisilta paneeleilta, ja yhdessä on kysytty alan asiantuntijoilta.

Vuoden 1997 helmi- ja toukokuun TAPAS-lukujen vertailu saman vuoden lokakuun tietoihin osoittaa, että tulokset ovat täysin tyydyttäviä tärkeimpien viljelykasvien osalta (tavallinen vehnä, ohra, maissi, rapsi, auringonkukka) toimeen osallistuneista 14:stä jäsenvaltiosta 12:n osalta. Varhaisesta ennusteesta saatiin vähintään viiden kuukauden hyöty perinteisiin tietoihin verrattuna.

Vuonna 1998 tulos oli myönteinen kaikkien toimeen osallistuneiden 14 jäsenvaltion kannalta. Tämän jälkeen kaikki 15 jäsenvaltiota ovat säännöllisesti saattaneet tiedot ajan tasalle.

5.2. Hedelmä- ja vihannesalan tilastotietojen parantaminen ja nopea toimittaminen

Yhteisön tasolla saatavilla olevia hedelmä- ja vihannesalan tilastotietoja ei olla riittävästi mukautettu kyseisten markkinoiden hallintaan. Tilanne on johtunut osittain alan ominaispiirteistä, joita ovat tuotteiden runsaus ja moninaisuus, se, että suurin osa näistä tuotteista on helposti pilaantuvia, suuri osa tuotannosta markkinoidaan suoraan, pieniä tuotantotiloja on runsaasti jne.

Alan tilastotietojen laadun parantamiseksi ja niiden saamiseksi jo varhaisemmassa vaiheessa ryhdyttiin toimintasuunnitelman 1996/1997 puitteissa TAPAS-toimeen, jonka tavoitteet voidaan tiivistää seuraavasti:

(1) tietojen saaminen jäsenvaltioilta, jotka eivät antaneet minkäänlaista tuotantoarviota tai antoivat sen monta vuotta myöhässä

(2) jäsenvaltiot toimittavat tuotantotiedot pienemmällä viiveellä

(3) pinta-alatilastojen luotettavuuden parantaminen.

Vuoden 1997 jälkeen 11 maata on vienyt päätökseen hedelmiä tai vihanneksia koskevien tilastotietojen laatua parantavia tai niiden toimittamista nopeuttavia toimia. Näistä maista viisi on ehdottanut erillisiä toimia hedelmille ja vihanneksille, kolme on keskittynyt hedelmiin ja kolme vihanneksiin. Kaikkiaan on ryhdytty 19 toimeen. Näistä 19:stä hankkeesta 12 liittyy tarhoja koskevien tietojen nykyisten keruiden mukauttamiseen (yhdeksää näistä täydennetään osittain muilla tietolähteillä kuten toimialajärjestöjen haastatteluilla), neljä koskee paneeleita ja yksi kaukokartoitusta. Neljässä tapauksessa on käytetty hallinnollisia lähteitä, minkä ansiosta myös vastaajien taakka on vähentynyt. Toimintasuunnitelman ansiosta 11 maata on pystynyt parantamaan arviointimenetelmiään, toimittamaan täydellisempiä tietoja ja lyhentämään toimitusaikoja.

Ehdotettujen ja kokeiltujen menetelmien kirjavuus, eri maiden erilaiset tuotevalikoimat, Välimeren maiden tarve tehdä useampia tutkimuksia saman viljelyvuoden aikana sekä eräät muut tekijät ovat syynä siihen, että tämän TAPAS-toimen kehittämistä ehdotetaan porrastettavaksi kolmen suunnitelman jaksolle. Viimeisimpään, vuoden 1999 TAPAS-toimeen liittyvät toimet on juuri saatettu loppuun. Toimesta saatuja tuloksia voidaan pitää

huomattavina. Sen ansiosta siihen osallistuneet seitsemän maata ovat pystyneet parantamaan tulostensa luotettavuutta. Kaikissa osallistujamaissa on päästy suunniteltuihin tavoitteisiin.

Näiden kolmen vuosisuunnitelman näkyvimmät tulokset ovat seuraavat: tietokantojen täyttöaste on nykyisin paljon suurempi kuin ennen toimen täytäntöönpanoa ja tiedot lähetetään aikaisemmin kuin ennen ja näin ollen myös tulokset saadaan aikaisemmin. Täyttöaste erityisesti on parantunut hyvin paljon, sillä se vastaa tällä hetkellä melkeinpä koko tuotantoa (ne muutamat tiedot, jotka puuttuvat, koskevat maita, joissa tuotanto on vähäistä). Vaikka kyse on huomattavasta parannuksesta, Eurostat pyrkii parantamaan tilannetta edelleen, jotta täyttöaste olisi mahdollisimman täydellinen.

5.3. Tarjontataseet ja rehutaseet

Tarjontataseet ovat maatalousmarkkinoiden hallinnan oleellinen väline yhteisessä maatalouspolitiikassa. Monet päätökset, joilla on suora ja huomattava vaikutus markkinoihin (kuten esimerkiksi tiettyjen markkinatukitoimenpiteiden käynnistyminen), perustuvat komission käytössään olevien tietojen pohjalta tekemiin tase-ennusteisiin koko Euroopan unionille kyseisenä markkinointivuonna tai seuraavana markkinointivuonna.

Taseet kuuluvat niihin tilastotoimiin, jotka ovat hyvin raskaita ja monimutkaisia, ja ne tehdään "herrasmiessopimuksiin" perustuen. Niiden merkitys kunkin tuotteen markkinoiden seurantavälineenä riippuu markkinatilanteesta (kireä vai tasapainossa). Useimmissa kansallisissa virastoissa henkilöresurssit ja taloudelliset resurssit pienentyvät koko ajan, eikä tiettyjen taseiden pitämistä ajan tasalla useinkaan pidetä ensiarvoisen tärkeänä markkinoiden ollessa tasapainossa, varsinkin jos tilanne on jatkunut pitkään. TAPAS-ohjelman täytäntöönpanosta alkaen käynnistetyillä toimilla on muun muassa tarkoitus vastustaa tällaista suuntausta kehittämällä menetelmiä ja menettelyjä, joilla ajantasaistaminen saadaan toteutettua paremmin. Toimen tavoitteet voidaan tiivistää seuraavasti:

(1) kasvinviljelyn ja kotieläintaloutta koskevat taseet:

– tarjontataseiden saattaminen ajan tasalle tai tekeminen

– työskentely ja tutkimukset, jotta tiettyjä taseen eriä (varastot, kulutus jne.) voitaisiin arvioida paremmin

(2) rehutaseet:

– rehutaseiden saattaminen ajan tasalle tai tekeminen

– eläinten ravinnoksi tarkoitettujen markkinoitavien tuotteiden hankintojen ja kulutuksen parempi tuntemus

– menetelmien työstäminen, jotta tiettyjä taseen eriä voitaisiin arvioida paremmin (esim. varastot, muuntokertoimet, käytettyjen lähteiden monipuolistaminen jne.)

Käsiteltyjen aiheiden monimutkaisuuden vuoksi toimet kannattaa porrastaa useiden vuosien ajalle. Jäsenvaltioiden toimintaehdotuksilla teknisiksi toimintasuunnitelmiksi vuosiksi 1996/1997, 1998, 1999 ja 2001 on tarkoitus asettaa paikalleen ne rakenteet, joilla taseiden toteuttaminen hyvissä ajoin voidaan taata ja joilla niitä taseen eriä voidaan parantaa, joiden luotettavuus on alhaisin.

Kahdeksan jäsenvaltiota on hyödyntänyt kasvinviljelytuotteiden tarjontataseisiin liittyviä toimia ja vienyt ne päätökseen, millä on ollut huomattava vaikutus siihen, että näitä taseita

koskevien vastausten määrä on lisääntynyt merkittävästi, jopa 14 prosenttia vuodessa (vuoden 1999 heinäkuusta vuoden 2000 heinäkuuhun). Toimen ansiosta ryhmä maita on voinut aloittaa kyseisten tietojen käsittelemisen ja toimittamisen. Eräät muut maat ovat alkaneet noudattaa tietojen toimitusaikataulua ja hyvin paljon myöhässä olevia vastauksia ei enää tule. Lisäksi toimilla on ollut myönteinen, epäsuora vaikutus tarjontataseisiin sekä muihin tilastotöihin (tilit, maatalouden raaka-aineita jalostavaa teollisutta koskevat tilastot).

Jäsenvaltioiden ehdotukset rehutaseita parantaviksi toimiksi koskevat ennen muuta taseen resursseja koskevien erien selville saamista (korsirehun tuotantoarvio, tiivisterehun valmistusta tai myyntiä koskevat tutkimukset jne.) sekä niitä taseen osia, jotka ovat parantuneet hitaimmin ja jotka siis ovat vähiten luotettavia (esim. varastot, muuntokertoimet). Jotkut jäsenvaltiot, joilla ei enää ole tai ei ole koskaan ollutkaan keinoa laskea rehutasetta, ovat ehdottaneet, että otettaisiin käyttöön tai otettaisiin uudelleen käyttöön Eurostatin rehutaseen laskentaohjeista johdettu ja kansallisiin rakenteisiin sopeutettu menetelmä. Joitain osia näistä "uusista" rehutaseista on jo toimitettu Eurostatille. Lisäksi taseiden "kysyntää" koskevaa osaa on tutkittu laajalti käyttäen eri lähteitä asiantuntijoista, kirjallisuuteen ja tutkimuksiin. Näin on käyty läpi ne lukuisat rehutyypit, jotka muodostavat kyseisen taseen osan. Käytetyt tietolähteet on dokumentoitu. Kysynnän osalta on toimitettu yksityiskohtaiset laskentakaaviot ja vastaavat kansalliset tiedot on otettu huomioon. Kaiken lisäksi rehut on eritelty eläinlajeittain rehun koostumuksen, sitä koskevan lainsäädännön ja teknisten määräysten mukaan. On korostettava, että näiden töiden suorittamiseen on liittynyt huomattavia vaikeuksia. Alueelliset tiedot ovat usein osoittautuneet riittämättömiksi. Lisäksi tiettyjä tietoja koskevat arviot on tehtävä usein. Tämä koskee esimerkiksi taseen "tarjontaa" koskevaa osaa sekä ravinnon erittelyä eri eläinlajien välillä sekä sitä määritteleviä parametrejä.

Rehutaseisiin liittyvää työtä on tulevaisuudessa jatkettava. Tarjonnan saamiseksi paremmin selville erityisesti erilaisten käyttömuotojen osalta, nurmituotantoa koskevien tietojen lisäkeruuta olisi kehitettävä. Lisäksi käytettyjä muuntokertoimia on tutkittava sekä niiden vakauden että eläinten mahdollisen "kysynnän" kannalta, jotta eri lajien rehunkulutuksesta saadaan tarkat tiedot.

Vuoden 1999 toimintasuunnitelmassa suurin osa töistä koskee siipikarjan lihaa ja rehuja koskevia taseita. Kaksi jäsenvaltioita on kehittänyt vehnätasetta ja perunatasetta koskevia toimia ja yksi jäsenvaltio on esittänyt ulkomaankaupan tietojen käsittelyn parantamista koskevan toimen, josta on yleistä hyötyä taseille. Yhteensä kahdeksan maata on osallistunut tähän toimeen, johon komissio on myöntänyt yhteensä 123 000 euroa.

Vuoden 1999 TAPAS-toimessa tasetietojen laskemisprosessiin tehdyt parannukset ovat koskeneet pääasiassa menetelmiä. Parannusten joukossa on yleisiä parannuksia, kuten suomalaisten tuonti- ja vientitietojen käsittelymekanismiin liittyvät työt. Suurin osa koskee kuitenkin parannuksia, jotka johtuvat paremmista arviointimenetelmistä (Italian vehnätase, Portugalin, Belgian ja Alankomaiden rehutase) ja paremmasta tietokantojen kattavuudesta (edellä mainittujen maiden sekä Ruotsin perunatase). Parempi kattavuus perustuu joissain tapauksissa maanviljelijöiden tai muiden vastaavien toimijoiden parissa tehtyihin uusiin tutkimuksiin.

Vuoden 2001 TAPAS-toimen täytäntöönpano on mahdollistanut 11 hankkeen toteutumisen. Euroopan komissio on käyttänyt 200 000 euroa niiden tukemiseen. Niihin osallistuu kahdeksan maata, joista osa osallistuu useisiin hankkeisiin.

Eläintuotantotaseiden osalta tietyt maat (Italia, Alankomaat ja Portugali) pyrkivät parantamaan siipikarjanlihaa koskevaa tasetta. Käynnissä olevien tutkimusten tavoitteena on parantaa arviointimenetelmiä ja kerätä tarvittavia tietoja siipikarjanlihaa koskevan taseen erien laskemista varten. Töiden ansiosta kuukausittaisten siipikarjan teurastustietojen toimittaminen Eurostatille tulee mahdolliseksi. Itävallassa pyritään parantamaan maitotasetta ja tehdään tiettyjä mukautuksia, jotta tilastotutkimusten sijasta voitaisiin käyttää hallinnollisia tietoja.

Kasvinviljelytaseita koskevia hankkeita on käynnissä kolme: Itävallassa on meneillään hedelmä- ja vihannestuotantoa koskeva tutkimus, jonka tavoitteena on parantaa tietojen laatua ja lyhentää aikaa, joka tarvitaan ennen kuin tiedot ovat käyttäjien saatavilla. Tietojen laatu todennetaan ja tilastojen tuotantokustannukset pienentyvät. Ruotsi työskentelee perunataseiden parantamiseksi. Toimen päätarkoituksena on saada viljelijöiltä tietoa nostettujen perunoiden käytöstä (rehuna, siemenperunana, myytäväksi elintarvikkeeksi, jalostettavaksi, varastoituna tilalla, ei käytettynä). Hankkeen päätyttyä taseen laatu on parempi. Yhdistyneen kuningaskunnan toteuttama toimi parantaa brittiviljaa koskevien taseiden laatua, sillä siinä tutkitaan viljan koostumusta viljelijöille ja muille alan toimijoille lähetettävien kyselyjen avulla. Ehdotus seuraa TAPAS-toimea, joka aloitettiin (ja saatiin päätökseen) vuonna 1998 ja joka koski ainoastaan karjan ravintona käytettävää viljaa Englannin ja Walesin maatiloilla. Espanja ja Itävalta tekevät myös työtä uudistaakseen rehuja koskevien taseiden arviointimenetelmiä. Belgia puolestaan parantaa tarjontataseita, erityisesti "ulkomaankauppaa" ja "kansallista käyttöä" koskevia kohtia.

5.4. Lihantuotantoennusteiden parantaminen

Lihamarkkinoiden moitteettomalle hallinnolle ja talousarvioennusteiden laatimiselle ovat säännöllisin väliajoin saatavat, luotettavat tilastotiedot karjan ja eri lihalajien bruttotuotannon kehityksestä välttämättömiä. Asiantuntijoilla, joiden tehtävänä näiden ennusteiden tekeminen jäsenvaltioissa on, on kuitenkin ollut yhä suurempia vaikeuksia hankkiessaan aiheen edellyttämiä perustietoja. Joidenkin jäsenvaltioiden pyynnöstä on alettu tutkia, miten tuotantoennusteet laaditaan erityisesti karjaa koskevien tilastotietojen keruiden pohjalta.

Komission mielestä tilannetta olisi aiheellista parantaa kaikissa jäsenvaltioissa tehtävillä toimilla. Näiden toimien olisi mahdollistettava, aihetta käsittelevien neuvoston eri direktiivien mukaisesti, Euroopan unionin eri jäsenvaltioiden bruttotuotannon luotettava ennustaminen. Ennusteiden olisi perustuttava kaikkiin tätä varten saatavilla oleviin tietoihin (karja, hinnat, teurastukset, keinosiemennykset jne.).

Komissio toivoo tällä alalla saatavan aikaan parannuksia seuraavien toimintalinjojen mukaisesti:

– muiden tietolähteiden kuin karjaa koskevien tilastotietojen keruiden ottaminen huomioon

– tämänhetkisten tilastotietojen keruiden parantaminen

– ennustusmenetelmien tarkentaminen,

– kulutuksen kehittymisen huomioon ottaminen.

Edellä lueteltujen tavoitteiden saavuttamiseksi jäsenvaltiot ovat ehdottaneet eri toimia, kuten:

(1) kansallisista ja yhteisön lähteistä saatavien hallinnollisten tietojen käyttö

(2) tämänhetkisten mallien parantaminen

(3) aikaisempien vuosien tietojen analysointi ekonometrisen mallin kehittämiseksi. Mallin avulla arvioidaan ja ennustetaan karjan kehitystä, teurastuksia, ulkomaankaupan lukuja ja kotimaan bruttotuotantoa.

(4) karjaa koskevista tilastotietojen keruista osan korvaaminen arvioilla, jotka perustuvat muista lähteistä tuleviin tietoihin, erityisesti teurastustietoihin ja toimialajärjestöiltä saatuihin tietoihin,

(5) taloudellisten tietojen ja teurastustietojen välisen korrelaation tutkiminen.

Ensimmäistä TAPAS-toimintasuunnitelmaa varten yhdeksän jäsenvaltiota on esittänyt eläintuotannon ennustamiseen liittyviä TAPAS-toimia: kuusi toimista koskee karjaa ja ennen kaikkea naudan-, sian- sekä lampaan- ja vuohenliha-alan bruttotuotantoa, kolme tointa keskittyy pelkästään sianliha-alalle. Toimien toteuttamista koskevat toimintakertomukset on validoitu vuonna 1999. TAPAS 2001:n osalta kolme maata esittänyt hankkeita: Espanja, Alankomaat ja Yhdistynyt kuningaskunta. Yhteisön rahoitusosuus on ollut 44 000 euroa. Espanjassa siipikarja-alan tärkeys edellyttää hyviä tilastoja ja sen vuoksi kananlihantuotantoa ja munantuotantoa koskevien espanjalaisten tilastojen parantamiseksi tarvitaan useita toimia. Alankomaissa pyritään saamaan parhaat tuotantoarviot arvioimalla eri tietolähteitä ja yhdenmukaistamalla tietoja. Yhdistyneen kuningaskunnan hankkeella on kaksi päätavoitetta: tutkia miten laatua voitaisiin parantaa ja karjaa koskevien tulosten käyttöön ottoa nopeuttaa hallinnollisten tietojen avulla sekä miten maanviljelijöille osoitettavien kyselytutkimusten määrää voitaisiin vähentää.

Hankkeiden avulla niihin osallistuneet jäsenvaltiot ovat voineet laskea eläinten tuotantoennusteet kattavammin, luotettavammin ja yhdenmukaisemmin. Arviot edellyttävät yksityiskohtaisia tietoja karjan määristä ja niiden kehittymisestä (syntyvyys, kuolevuus ja muut karja koskevat muutokset). Lisäksi näiden tilastojen tuotantokustannuksia on voitu rationalisoida ja tiedot on voitu toimittaa nopeammin.

5.5. Maitotuotteiden proteiinipitoisuudet

Kun otetaan huomioon maidon proteiiniosuuden kasvava merkitys, eri maitotuotteiden maidon proteiinipitoisuutta koskevat tilastotiedot ovat myös entistä tärkeämpiä. Näin ollen neuvoston direktiivissä 96/16/EY säädetään, että kolmen vuoden kuluessa direktiivin voimaantulosta jäsenvaltiot tekevät esitutkimuksia tai tutkimuksia, joiden tarkoituksena on analysoida, onko mahdollista laajentaa tärkeimpien maitovalmisteiden proteiinipitoisuudesta vuosittain annettavia tilastotietoja. Tavoitteena on päättää näiden uusien tietojen mahdollisesta lisäämisestä vuosittaisten tietojen toimitustaulukoihin.

Komissio on pitänyt tärkeänä kansallisten tilastoyksiköiden tukemista maitotuotteiden proteiinipitoisuutta koskevien tilastotietojen keräämisjärjestelmän käyttöönottamiseksi. Komissio on maksanut osan kustannuksista, joita on pidetty välttämättöminä nykyisin saatavilla olevien tietojen täydentämiseksi, erityisesti menetelmiin liittyvän työn osalta.

Neljä jäsenvaltiota eivät ole halunneet osallistua TAPAS-toimintasuunnitelmaan, mutta ne ovat toimittaneet direktiivin 96/16/EY 4 artiklan 2 kohdassa pyydetyt proteiinimääriä koskevat vuosittaiset tulokset. Toimeen osallistuneet 11 maata ovat ilmoittaneet useista vaikeuksista, jotka ulottuvat kysyttyjen muuttujien mittaamiseen liittyvistä teknisistä vaikeuksista maitotuotteita jalostavien yritysten valmistussalaisuuksien suojelemiseen.

Kuuden jäsenvaltion joulukuun 1998 ja tammikuun 1999 välisenä aikana lähettämistä tuloksista on laadittu yhteenveto (*Methods of Calculation and Estimation of Protein Content*

in Milk Products – Years 1997-1998), joka osoittaa tämäntyyppisten arvioiden luotettavuuden. Jäsenvaltiot ovat säännöllisesti toimittaneet maitotuotteiden proteiinia koskevat tiedot 20.-21. marraskuuta 2000 pidetyssä maitotilastoja käsittelevässä kokouksessa tehdyn *herrasmiessopimuksen* perusteella.

5.6. Kasvinsuojeluaineiden käyttö

Yksi Euroopan unionin viidennen ympäristöä koskevan toimintaohjelman tavoitteista on vähentää kasvinsuojeluaineiden vaikutusta luonnonvarojen säästämiseksi ja kestävän maatalouden suosimiseksi. Yhteisen maatalouspolitiikan (neuvoston asetus N:o 2078/92) sisältämät toimenpiteet on suunniteltu edistämään kasvinsuojeluaineiden käytön vähentämistä siten, että maanviljelijöille annetaan korvausta tehoaineiden, erityisesti kasvinsuojeluaineiden käytön vähentämisestä johtuvasta tulon menetyksestä. Yksityiskohtaiset tiedot kasvinsuojeluaineiden käytöstä ovat olennaisia, jotta edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarkoitettujen toimenpiteiden tehokkuutta voitaisiin mitata. Samanaikaisesti EU:n tasolla tehdään tutkimusta, jotta voidaan antaa kriteerit kasvinsuojeluaineiden luokittelemiseksi niiden ympäristövaikutusten perusteella. Luokituksella ei kuitenkaan ole suurta merkitystä, jos tehoaineiden käytöstä ei ole olemassa tietokantaa.

Heinäkuun 15. päivänä 1991 annetussa neuvoston direktiivissä 91/414/ETY tarkoitetun kasvinsuojeluaineiden luettelon tarkastelun kannalta eri kasvinsuojeluaineiden käytön tarpeellisuutta, agronomisessa mielessä jopa välttämättömyyttä, koskevien tietojen saatavuus on olennaista Jos näiden tuotteiden käyttöä koskevat tiedot viittaavat siihen, että maataloustuottajien kilpailukyky kärsii ilman tiettyä kasvinsuojeluainetta ja jos käyttökelpoista vaihtoehtoa aineelle ei ole saatavana, se olisi otettava tutkimuksessa huomioon. Näin ollen on erittäin tärkeää, että kasvinsuojeluaineiden käytöstä on arviota tehtäessä luotettavaa tietoa saatavana. Tiedot, joiden mukaan tietyn kasvinsuojeluaineen käyttö on vähäistä ja sille löytyy varmempia ja tehokkaampia vaihtoehtoja, nopeuttavat aineen poistamista hyväksyttyjen tuotteiden luettelosta.

Komissio haluaa kuitenkin rohkaista jäsenvaltioita ryhtymään toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on kerätä kasvinsuojeluaineiden käyttöä koskevia tietoja. Koska käytettävien kemiallisten aineiden sekä käsiteltävien kasvien luettelo on laaja, jäsenvaltiot voivat toteuttaa työt pienessä mittakaavassa, mikä antaa niille mahdollisuuden parantaa kokemuksen mukaan keruussa tarvittavia menetelmiä ja logistiikkaa.

Yhteisön tason tilastotyö kasvinsuojeluaineiden käytöstä maataloudessa käynnistyi vuonna 1999. TAPAS-toimesta rahoitettiin aluksi niitä maita, jotka olivat valmiita aloittamaan tietojen keruun tai aloittamaan menetelmien laatimistyön tietojen myöhemmin toteutettavaa keruuta varten. Kymmenen maata ovat tarjoutuneet osallistumaan tähän toimeen. Näissä kymmenessä toimessa on käytetty 170 000 euroa yhteisön rahoitusta. Toteutetut työt ovat olleet erittäin laajoja ja vaihtelevia. Tanska, Saksa, Alankomaat ja Ruotsi ovat testanneet sellaisia keruumenetelmiä, joita on voitu käyttää systemaattisesti. Suomi on tutkinut, mistä mahdollisista lähteistä tietoja voitaisiin saada. Useat maat ovat tehneet pilottitutkimuksia (Itävalta, Portugali) tai muita valmistelevia töitä (Espanja). Muut ovat suorittaneet otantatutkimuksia (Belgia, Italia). Näistä töistä laaditut toimintakertomukset osoittavat, että tietojen keruussa käytettävät menetelmät vaihtelevat jäsenvaltioittain. Osa tutkituista ratkaisuista on yleisesti kiinnostavia ja niitä voivat käyttää myös muut jäsenvaltiot. Näitä kysymyksiä ja eri kokemuksia esitettiin Eurostatin 20. helmikuuta 2001 pitämässä seminaarissa.

Vuosittaisen TAPAS 2001 toimintasuunnitelman avulla jäsenvaltiot ovat vuonna 1999 käynnistettyjen töiden myötä voineet konsolidoida työnsä tai ulottaa ne myös muihin alueisiin tai viljelmiin taikka hyödyntää uusia lähteitä. Lisäksi muut jäsenvaltiot ovat voineet aloittaa tietojen keräämisen. Useat toimet kattavat menetelmätutkimukset ja tietojenkeruun (ks. jäljempänä) maan ja/tai alueen tasolla. Kymmenen maata on ilmoittanut halustaan osallistua toimeen. Yhteisön osuudeksi hankkeiden rahoituksessa on varattu 209 000 euroa. Uusia pilottitutkimuksia kasvinsuojeluaineiden käytöstä tiettyihin kasveihin ollaan parhaillaan toteuttamassa Kreikassa ja Belgiassa sekä hedelmien ja vihannesten osalta Espanjassa. Portugalissa edellisestä toimesta saadut tulokset on validoitu laajempien tietojenkeruiden toteuttamismahdollisuuksien tutkimiseksi. Tanska, Suomi ja Alankomaat tutkivat alueellisten tietojen keruumenetelmiä. Saksa ja Ruotsi kokeilevat ja viimeistelevät myyntitietoihin perustuvia arviointimenetelmiä. Italia puolestaan tutkii mahdollisuuksia käyttää nykyisiä tietokantoja tehokkaammin.

Toimeen osallistuvien maiden suuri määrä ja työn laatu kertovat erittäin myönteisestä lopputuloksesta. Uuden tilastojärjestelmän käyttöönotto on aina kallis ja hidas prosessi. "Tekninen toimintasuunnitelma maataloustilastojen kehittämiseksi" on osoittanut mahdolliseksi nämä työt ja samalla merkityksensä tehokkaana työkaluna tehtäessä tarvittavia mukautuksia kansallisiin tilastojärjestelmiin. Jäsenvaltioiden aktiivinen osallistuminen (11 jäsenvaltiota 15:sta) ja tähän menessä toteutettujen töiden laatu lupaavat todella myönteisiä tuloksia.

5.7. Maatalouden ympäristöindikaattorit

Tämä uudelleen vuoden 2001 toimintasuunnitelmassa esiin otettu aihe liittyy "Ympäristökysymysten integroimista yhteiseen maatalouspolitiikkaan koskeviin indikaattoreihin tarvittavista tilastotiedoista" neuvostolle ja Euroopan parlamentille annettuun komission tiedonantoon (KOM(2001) 144).

Komissio tukee jäsenvaltion esittämiä aihetta koskevia ehdotuksia. Kahdeksassa maassa on valittu yhdeksän hanketta. Yhteisö osallistuu niihin 318 000 euron rahoitusosuudella. Kun työt on saatu päätökseen, saatavilla tulee olemaan erittäin kysyttyjä tietoja, jotka koskevat lannoitteiden käyttöä, (B, DK, E, P), maiseman tutkimista (D, E) sekä maatalouden ympäristövaikutuksia mittaavien indikaattorien käyttöönottoa (I, NL, UK).

Vuoden 2002 toimintasuunnitelmaan on valittu 10 hanketta, joita yhdeksän jäsenvaltiota on esittänyt. Yhteisö osallistuu niihin yli 300 000 euron rahoitusosuudella. Toiminasuunnitelman sisältämät toimet koskevat pääasiassa kivennäislannoitteita ja orgaanisia lannoitteita. Myös tietojen hankinta luonnonmukaisten maataloustekniikoiden käytöstä (luonnonmukainen viljely, järkiperäinen viljely, kasvien integroitu suojelu jne.) kuuluu niihin. Lisäksi toteutetaan maaseutumaiseman kehittymistä koskevia pilottitutkimksia, joiden avulla pensas- ja kiviaitojen korkeuteen perustuvia uusia maiseman rakennetta koskevia indikaattoreita voidaan määrittää. Useat hankkeet koskevat alueellisten tietojen luomista.

Näitä uusia tilastotoimia on hyvin vaikea arvioida, vaikka ne ovat hyvin kiinnostavia. Kyse on pioneerihankkeista, jotka koskevat alueita, joita tähän asti on käsitelty hyvin vähän, ja niissä käytetään uusia menetelmiä, joista ei ole aikaisemmin saatu tuloksia. Toimintaehdotuksissa tavoitteeksi esitetään usein uusien tilastojen laatiminen. Kyse on useimmiten tietojenkeruuseen mukautettujen uusien menetelmien käyttöönotosta. Lannoitteita koskevien toimien arviointi saattaa olla helpompaa kuin ympäristöön, maisemaan tai maatalouden kestävyyteen kohdistuvien toimien tutkiminen ja analysointi. Jäsenvaltiot ovat kuitenkin hyväksyneet sen, että komissio on asettanut ne erittäin tärkeään asemaan töitä

priorisoidessaan. Vaikka ehdotusvalikoima ei ehkä vielä vastaakaan esiintuotuja runsaita tarpeita, niiden tasosta voi päätellä ensimmäisten tulosten olevan rohkaisevia.

5.8. Maatalouden tilinpidon ympäristönäkökohdat

Tällä TAPAS 2001 toimintasuunnitelmaan sisällytetyllä aiheella komissio haluaa rohkaista jäsenvaltioita ottamaan ympäristön kannalta tärkeät osatekijät nykyisessä maa- ja metsätalouden tilinpidossa huomioon. Lisäksi ympäristöpalveluja koskevien toimien vastikkeeksi saadut tukipalkkiot olisi otettava huomioon maa- ja metsätalouden tilejä valmisteltaessa. Toimi on kirjattu makrotaloudellisen seurannan yhteyteen ja sen tarkoituksena on tukea kestävään kehitykseen edistämiseen tarkoitettua politiikkaa.

Maatalouden tilinpitoon liittyviä tavoitteita ja käsitteitä olisi mitä pikimmin selkiytettävä sekä määriteltävä yhdenmukaiset tilastomenetelmät, minkä jälkeen olisi selvitettävä, miten ne saadaan kussakin maassa parhaiten toimimaan. Sen jälkeen niitä olisi toteutettava käytännössä, jotta näiden ympäristön osatekijöiden todellinen merkitys voidaan arvioida. Samanaikaisesti eräissä maissa toteutetaan kohdennetumpia pilottitutkimuksia.

Kahdeksan maata on tarjoutunut aloittamaan työt vuosien 2001 ja 2002 aikana. Työt koskevat erityisesti tukipalkkiota, varsinkin kiinteästi ympäristöön ja kestävään kehitykseen liittyvien tukipalkkoiden yksilöintiä, mutta myös muita seikkoja, kuten maatalouden ympäristöindikaattorien valmistelua maatalouden tilinpidosta tai alueellisista pilottitutkimksista alkaen. Yksi maa (I) on luopunut tehtävästä, mutta loput seitsemän (B, DK, E, F, NL, OS ja UK) ovat sitoutuneet suorittamaan sovitut työt. Näistä seitsemästä maasta kaksi (B ja OS) valmistelee perusteellisempia tutkimuksia ympäristönäkökohtien luokituksesta ja yksi maa (E) tekee tapauskohtaista analyysiä eräästä Espanjan alueesta (Sierra de Aljibe, Cadiz).

Näiden vielä käynnissä olevien töiden avulla kyseiset jäsenvaltiot voivat parantaa maatalouden tilipitoon liityvien tulosten kattavuutta. Näin maatalouden tilinpidosta saadaan tarkempia tietoja ja niistä käyvät ilmi erityisesti yhteiskunnalta maatiloille ympäristötarkoituksiin annetut rahavarat sekä työssä käytettyjen ympäristövaatimuksista johtuvien tuotantotekijöiden osuus. Näiden töiden avulla voidaan myös edistää käsitteiden yhdenmukaistamista maatalouden eri tilejä koskevien laskelmien avulla ja maatalouden ympäristönäkökohtiin liittyvien uusien tilastoindikaattorien laskemista sekä mitata "ympäristötoimista" saatujen korvausten vaikutusta maanviljelijöiden tuloihin.

5.9. Maaseudun kehittäminen

Maaseudun integroitu kehittäminen on yhä suurempi alakohtaisia politiikkoja, kuten maatalouspolitiikkaa koskeva huolenaihe. Maaseudun kehittäminen on nostettu yhteisen maatalouspolitiikan toiseksi pilariksi maataloustuotemarkkinoiden sääntelyn jälkeen. Tämä luo uusia tarpeita asiantuntemuksen ja erityisesti saatavilla olevien maatalouden realiteetteja koskevien tilastotietojen osalta, joita on aikaisemmin otettu hyvin vähän huomioon.

Uudet tarpeet liittyvät toisaalta suuressa määrin niiden tietojen alueelliseen jaotteluun, jotka yleensä kerätään kansallisella tasolla. Ne liittyvät myös alueiden jaotteluun, mikä eroaa usein useimpien alueellisten tilastojen laatimisessa käytettävästä hallinnollisten alueiden jaottelusta. Toisaalta tarpeet ovat koskeneet tilan ja perheenjäsenten sivutuloja ja erityisesti sivutoimia sekä viljelijöiden yhteiskunnalle tuottamia palveluja.

Nämä maataloustilastojen kehittämiseen tarkoitetut uudet toimet esitetään vuoden 2002 TAPAS-suunnitelmassa. Yhteisön talousarviossa niitä varten varataan noin 150 miljoonaa euroa. Jäsenvaltioiden ehdotukset on uudistushenkisiä ja niitä sen vuoksi tuotava esiin ja kannustettava. Lisäksi ne ovat hyvin monipuolisia koskiessaan yhteiskunnalle tuotettujen palvelujen määrä ja niistä saatavia tuloja, jotka saadaan selville tutkimalla määrätietoisemmin jo kerättyjä rakenteellisia tietoja.

6. PÄÄTELMÄT

Komissio on vuoden 1996 jälkeen hyväksynyt neljä toimintaohjelmaa. Viides toimintaohjelma on valmisteilla ja se on tarkoitus toteuttaa vuonna 2002. Se on viimeinen, ellei päätöksen 96/411/EY soveltamisaikaa pidennetä vuoden 2002 jälkeen. Yhteisön maataloustilastojärjestelmällä on lähivuosina edessään merkittäviä haasteita (laajentuminen itään, ympäristönäkökohtien ottaminen yhteisen maatalouspolitiikan osaksi, maaseudun kehittämiseen liittyvien maatalouden lukuisten eri tehtävien huomioon ottaminen, monenvälisten kauppaneuvottelujen jatkaminen, jäsenvaltioiden maataloustilastoihin osoitettujen varojen vähentyminen, tietojen keruun uusien välineiden tekninen kehitys jne.). Kansallisten tilastojärjestelmien mukauttamista YMP:n uudistamisen synnyttämiin uusiin tarpeisiin ei liioin ole vielä läheskään saatettu loppuun. Tämän vuoksi olisi aiheellista taata, että ainakin muutaman vuoden ajan on käytössä TAPASin kaltainen väline, mikä helpottaisi maataloustilastojärjestelmien odotettavissa olevaa kehittymistä niin, että ne vastaavat paremmin käyttäjien ja varsinkin poliittisten päättäjien tarpeita.

Komissio jatkaa tiedotustoimia (seminaareja, raporttien julkaisemista jne.), jotta TAPASista rahoitetetun työn tulokset ja sen yhteydessä kehitetyt uudet tilastomenetelmät olisivat paremmin kaikkien saatavilla.

TAPASin uusimisen yhteydessä on kuitenkin aiheellista tarkastella, mitkä parannukset tai muutokset olisivat saadun kokemuksen valossa ja yhteisessä maatalouspolitiikan nykyisen kehityksen huomioon ottaen suotavia.

Komission mielestä kaikessa TAPASin tulevaisuutta koskevassa pohdinnassa olisi otettava huomioon seuraavat seikat:

6.1. Suuntaviivat

- Seuraava mahdollinen Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös TAPASin jatkamisesta olisi tehtävä ajanjaksoksi 2003-2007 tai viideksi vuodeksi, jotta se voidaan sisällyttää vastaavaa ajanjaksoa koskevaan yhteisön tilasto-ohjelmaan.

- TAPASin jatkaminen huomioi nykyisen yhteisön tilastojärjestelmän soveltamiseen liittyvien tarpeiden lisäksi uusiin jäsenmaihin ja seuraavaan Euroopan Unionin laajenemisen liittyvät tarpeet.

- Vuonna 2000 esitetyt muutokset Komission päätökseen 96/411/EY näyttävät toteuttavan yksinkertaistamiseen ja tehokkuuteen liittyvät päämäärät. Täten uusia peruspäätökseen liittyviä asiamuutoksia ei ole välttämätöntä tarkastella.

- Muutosten, joita Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseen voidaan sisällyttää, ei pitäisi aiheuttaa huomattavaa lisätaakkaa toimien hallinnoinnille.

- Jäsenvaltioiden osallistumisen vapaaehtoisuutta eri toimiin ei pitäisi kyseenalaistaa.

6.2. Resurssien hyödyntäminen

- Yhteisön tasolla käytettävissä olevat rahavarat ovat melko rajalliset. Näin ollen olisi aiheellista keskittää ne mahdollisuuksien mukaan käytettäväksi toimiin ja jäsenvaltioihin, joissa tarve on suurin.

- Vaikka suuntauduttaisiinkin TAPAS-varojen tarkempaan kohdentamiseen eri jäsenvaltioissa, kaikilla tässä yhteydessä rahoitetuilla hankkeilla pitäisi kuitenkin olla tietty yhteisön tason hyöty.

- Kun kyseessä ovat kokeiluhankkeet, joiden tarkoituksena on kokeilla uusia tekniikoita tai panna täytäntöön tehokkaampia keinoja tilastotiedon tarpeisiin vastaamiseksi, on määrärahojen käytön järkiperäistämiseksi aiheellista rajata tarvittaessa nämä hankkeet koskemaan pelkästään muutamaa tai vain yhtä jäsenvaltiota.

6.3. Töiden ohjelmointi ja arviointi

- Edellä esitettyjen kohtien vuoksi TAPAS-toimien suunnittelua komission ja jäsenvaltioiden kesken pysyvässä maataloustilastokomiteassa on jatkettava.

- Eurostatin erikoistuneilla työryhmillä pitäisi olla merkittävämpi osuus toteutettavien toimien seurannassa ja saatujen tulosten arvioinnissa.

- Komission yksiköiden on kuitenkin edelleen huolehdittava toimivaltansa mukaisesti hankkeiden valitsemisen hyväksymisestä sekä niille toimitettujen tulosten arvioinnista.

LIITE 1

TAPAS-toimet vuosina 1996-2002 - Oikeuskehys

Vuosi	Osa(t)	Päätös/EYVL	Toimet
1996/97	1 + 2	97/19/EY (16.12.1996), L 6, 10.1.97	– Varhaiset kylvöennusteet – Hedelmä- ja vihannesalan tilastojen parantaminen ja nopea toimittaminen
1996/97	3	97/599/EY (30.7.1997) L 240, 2.9.1997	– Tarjontataseet – Lihantuotannon ennusteiden parantaminen – Maitotuotteiden proteiinipitoisuudet: metodologiset tutkimukset tarvittavien säännöllisten tilastojen tuottamiseksi
1998	1	98/186/EY (25.2.1998) L 70, 10.3.98	– Varhaiset kylvöennusteet – Hedelmä- ja vihannesalan tilastojen parantaminen ja nopea toimittaminen – Tarjontataseet
1999	1	1999/41/EY (21.12.1998) L 11, 16.1.99	– Hedelmä- ja vihannesalan tilastojen parantaminen ja nopea toimittaminen – Tarjontataseet – Kasvinsuojeluaineiden käyttö
2001	1	2001/147/EY (12.2.2001) L 55, 24.2.01	– Tarjontataseet – Kasvinsuojeluaineiden käyttö – Eläintuotantoennusteet – Maatalouden ympäristöindikaattorit – Maatalouden tilinpidon ympäristönäkökohtia
2002	1	Päätöksenteko-vaiheessa	– Tiedot – Maatalouden tilinpidon ympäristönäkökohtia – Maatalouden ympäristöindikaattorit – Kasvinsuojeluaineiden käyttö – Maaseudun kehittäminen

LIITE 2

Maataloustilastoissa esitetyt kevennykset

Ala	Perussäädös	EYVL	Säädöksen muutokset	EYVL
Maatilojen rakenne	Neuvoston asetus(ETY) N:o 571/88	L 56, 2.3.1988	Komission päätös(EY) N:o 377/98	L 168 13.6.1998
Viininviljely-alat	Neuvoston asetus(ETY) N:o 357/79	L 54 5.3.1979	Neuvoston asetus(EY) N:o 2329/98	L 291 30.10.1998
Hedelmäpuut	Neuvoston asetus(ETY) N:o 625/76	L 218 11.8.1976	([4])	
Eläintuotanto	Neuvoston asetukset (ETY) N:o 23/93 (ETY) N:o 24/72 (ETY) N:o 25/93 (EY) N:o 77/97	L 149 21.6.1993 L 010 16.1.1998	Komission päätökset (EY) N:o 94/432 (EY) N:o 94/433 (EY) N:o 94/434 (EY) N:o 95/380 (EY) N:o 98/718 (EY) N:o 99/47 (EY) N:o 99/547 (EY)N:o2000/380 (EY)N:o2000/554	L 179 13.7.1994 L 228 23.9.1995 L 342 17.12.1998 L 015 20.1.1999 L 209 7.8.1999 L 139 10.6.2000 L 235 19.9.2000
Maidon ja maitovalmisteiden tilastot	Neuvoston asetus(EY) N:o 16/96 Neuvoston päätös(EY) N:o 582/98	L 078 28.3.1996 L 281 17.10.1998	Komission päätös(EY) N:o 97/80 (EY) N:o 98/98 (EY) N:o 99/309	L 24 25.1.1997 L 142 14.5.1998 L 119 7.5/1999

[4] (*) Lainsäädäntömenettely on kesken.

LIITE 3

Yhteisön menot vuosittaisissa toimintasuunnitelmissa

Vuosittaiset toimintasuunnitelmat	**1996/97**	**TAPAS 1998**	**TAPAS 1999**	**TAPAS 2001**	**TAPAS 2002**[5]
Varhaiset kylvöennusteet	500.000 428.880 85,8%	500.000 298.474 59,7%			
Hedelmä- ja vihannesalan tilastot	450.000 383.106 85,1%	450.000 294.156 65,4%	245.000 148.000 60,4%		
Tarjontataseet	800.000 328.661 41,1%	500.000 335.000 67,0%	250.000 123.000 49,2%	253.000 200.000 79,1%	
Lihantuotantoennusteet	300.000 179.800 59,9%			44.000 44.000 100,0%	
Maitotuotteiden proteiinipitoisuudet	225.000 162.490 72,2%				
Kasvinsuojeluaineiden käyttö			255.000 199.610 78,3%	209.000 209.000 100,0%	145.000
Maatalouden ympäristöindikaattorit				338.000 318.000 94,1%	282.500
Maatalouden tilinpidon ympäristönäkökohtia				115.000 87.000 75,7%	52.000
Tiedot					253.500
Maaseudun kehittäminen					202.500
Myönnetty, yhteensä Maksettu, yhteensä, prosentteina%	2.275.000 1.482.937 65,2%	1.450.000 927.630 64,0%	750.000 439.400[6] 58,6%	959.000 858.000[6] 89,5%	935.500

[5] Ennusteet arvoista (neuvoteltavana jäsenvaltioiden kanssa, jota seuraa komission hyväksyminen).

[6] Arvo sisältää määrät, joita ei ehkä ole vielä maksettu, mutta jotka vastaavat toteutettavana olevia toimia.